

Lisäpaikat pakolaisille vuonna 2023 / Tilläggsplatser för flyktingar år 2023

Kunnanhallitus / Kommunstyrelsen 19.12.2022 § 386

1357/00.04.00/2022

Valmistelija / Beredare: Muutosjohtaja Leena Kokko,
leena.kokko(at)sipoo.fi

Uudenmaan ELY-keskus on kirjeellään 21.10.2022 välittänyt alueensa kunnille ajankohtaista tietoa tilapäistä suojelua saavien (=Ukrainasta paennut henkilö, joka saa tilapäiseen suojeluun perustuvan oleskeluluvan), turvapaikanhakijoiden (= kansainvälistä suojelua hakeva henkilö, joka siirtyy vastaanottojärjestelmästä kuntaan ja kotoutumista edistävien palvelujen piiriin oleskeluluvan saatuaan) ja kiintiöpakolaisten (=henkilö, jolle UNHCR on antanut pakolaisstatuksen ja joka saapuu Suomeen vuosittaisen pakolaiskiintiön puitteissa) tilanteesta ja esittää, että kunnat varautuvat pakolaisten vastaanottoon.

ELY-keskus pyytää kirjeessään kuntia tekemään päätöksiä vuodelle 2023 kohdentuvista lisäkuntapaikoista.

Kotoutumislakia on esitetty muutettavaksi 1.3.2023 alkaen siten, että myös tilapäistä suojelua saavat, jotka saavat kotikunnan ja siirtyvät vastaanottojärjestelmästä kunnan palvelujen piiriin, sisältyisivät kuntaan osoittamisen ja kuntakorvausten piiriin.

Kotoutumislakiin on esitetty muutosta myös siten, että tilapäistä suojelua saavat, joilla on kotikunta, sisältyisivät korvausten soveltamisen piiriin. Kunnalle voidaan maksaa korvauksia itsenäisesti kuntaan muuttavista sekä kuntapaikalle muuttavista pakolaisista.

Kotoutumislakiin esitetyllä muutoksella 1.1.2023 alkaen kunnan on kuultava hyvinvointialuetta sopimuksen tekemisen sekä kuntaan osoittamisen yhteydessä, jos vastaanotettavalla henkilöllä on ilmeisiä sosiaali- ja terveystalvelujen tarpeita.

Venäjän 24.2.2022 Ukrainaa vastaan käynnistämän hyökkäyksen jälkeen Suomessa on 28.9.2022 mennessä jätetty 39 680 tilapäisen suojelun hakemusta. Suomessa vähintään vuoden asunut tilapäistä suojelua saava, jolla on aikomus jäädä Suomeen pysyvästi, voi halutessaan hakea kotikuntamerkintää Digi- ja väestötietovirastosta. Tämä aikaraja alkaa täytyä Suomeen muuttaneiden osalta maaliskuusta 2023 alkaen. Sipoossa arvioidaan asuvan noin 50 kuntaan itsenäisesti hakeutuneita ukrainalaista, jotka ovat huhtikuussa 2023 asuneet kunnassa tilapäisesti noin vuoden. Lisäksi tiedetään, että Hemcare Oy arvioi kuntaan saapuvan heidän toimestaan loppuvuodesta 2022 ja alkuvuodesta 2023 noin 300 ukrainalaista, joille tulee vuoden päästä saapumisesta mahdollisuus hakea kotikuntamerkintää Digi- ja väestötietovirastosta.

Työ- ja elinkeinoministeriö ja sisäministeriö ovat varautuneet tilapäistä suojelua saaneiden kuntiin siirtymiseen valmistelemalla hallituksen esityksen kotoutumislain ja vastaanottolain muuttamiseksi. Kotoutumislakia on esitetty muutettavan siten, että tilapäistä suojelua saavat sisällytetään kotoutumislain kuntaan osoittamista ja korvauksia koskevien lukujen soveltamisalaan, jos henkilön edellytykset saada kotikunta täyttyvät ja hänelle rekisteröidään kotikunta.

Kotikunta tuo tilapäistä suojelua saavalle kuntalaisen oikeudet ja velvollisuudet, kuten subjektiivisen päivähoito-oikeuden, oikeuden käyttää

hyvinvointialueen tarjoamia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita sekä oppivelvollisuuden. Tilapäistä suojelua saava, jolla ei ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa, on vastaanottopalvelujen piirissä.

Kuntapaikka ja kunnan palvelut muuttajille

Oleskeluluvan saaneilla turvapaikanhakijoilla ja tilapäistä suojelua saaneilla on oikeus valita asuinpaikkansa ja suurin osa heistä järjestääkin muuttonsa vastaanottokeskuksesta kuntaan joko vastaanottokeskuksen ohjauksen ja neuvonnan tuella tai täysin itsenäisesti. Suurin osa tilapäistä suojelua saavista asuu tällä hetkellä vastaanottokeskuksen sijaan yksityismajoituksessa itse järjestämässään paikassa tai kuntien heille tarjoamissa vuokra-asunnoissa. Niille oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille tai kuntaan siirtyville tilapäistä suojelua saaneille, jotka tarvitsevat kuntaan muuttoon vahvempaa tukea ja kunnan järjestämän asunnon, haetaan kuntapaikkaa. Kunta vastaa asunnon ja palvelujen järjestämisestä kuntapaikalle vastaanottamalleen henkilölle. Kuntien tulee varautua järjestämään peruspalvelut ja kotoutumista edistävät palvelut myös itsenäisesti kuntaan muuttaville. Vuoden 2023 alusta lukien palvelujen järjestämisessä on huomioitava sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisvastuun siirto hyvinvointialueille. Kunnan on tehtävä hyvinvointialueen kanssa yhteistyötä palvelujen yhteensovittamiseksi ja varmistamiseksi.

Kunta vastaa peruspalvelujen lisäksi

- Suomessa asumiseen ja toimimiseen perehdyttämisestä
- Viranomaispalveluihin ohjaamisesta ja neuvonnasta
- Asiakkaan ohjaamisesta TE-palveluiden ja vuoden 2023 alusta tarvittaessa hyvinvointialueen palveluihin
- Alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimisesta muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea saaville, joita ei ohjata työllisyyspalveluihin. Kunta voi laatia alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman myös muulle maahanmuuttajalle.

Kunnan tulee huomioida mahdolliset aikuisten perusopetuksen (ml. luku ja kirjoitustaidon koulutuksen) tarpeessa olevat henkilöt. Lisäksi kunnan on varauduttava tarjoamaan 16–17-vuotiaille oppivelvollisille heille sopivaa koulutusta suomen kielen oppimiseksi ja jatko-opintoihin pääsemiseksi.

Tarvittavat kuntapaikat Uusimaalla vuonna 2023

Vuonna 2023 Suomi vastaanottaa 1050 kiintiöpakolaista mukaan lukien kiireellistä uudelleen sijoittamista tarvitsevat nk. hätätapaukset. Sopimukseen perustuvat Uudenmaan kuntapaikat kohdennetaan ensisijaisesti kiintiöpakolaisille, joiden vastaanottoon Suomi on sitoutunut kansainvälisin sopimuksen.

Sipoolilla on valtuuston 11.4.2016 hyväksymä vastaanottosopimus ELY-keskuksen kanssa. Sopimuksella kunta on sitoutunut vastaanottamaan vuosittain 10-15 henkilöä / 3-4 perhekuntaa vuodesta 2017 alkaen. Vuoden 2022 kiintiöpakolaisten saapuminen kuntaan on viivästynyt ja heidän on suunniteltu tulevan kuntaan kahdessa erässä helmi- ja maaliskuun 2023. aikana.

Kuntapaikkoja tarvitaan kuitenkin myös oleskeluluvan saaville turvapaikanhakijoille sekä tilapäistä suojelua saaville ukrainalaisille. Uudenmaan ELY-keskus toivoo, että alueen kunnat osallistuisivat laajasti ukrainalaisten vastaanottoon.

Tällä hetkellä Uudenmaan ELY-keskuksen alueella asuu noin 7500 tilapäistä suojelua saavaa, joista osa tulee tarvitsemaan kuntapaikan. Uudenmaan ELY-keskuksen arvion ja aikaisemman kokemuksen perusteella, suurin osa turvapaikkaprosessin kautta tulleista siirtyy kuntiin itsenäisesti tai vastaanottojärjestelmän avustamana. Jos noin kolmannes ukrainalaisista tarvitsee haavoittuvan asemansa tai muun syyn perusteella kuntapaikan, tulisi uusia lisäpaikkoja saada Uudenmaan kunnista yhteensä 2500 eli 50-150 per kunta.

Vastaanotosta sopiminen, tuki ja korvaukset

Korvausten maksamisen edellytyksenä on ELY-keskuksen kanssa tehty voimassa oleva vastaanottosopimus ja kotoutumislain mukainen kotouttamisohjelma, joka antaa raamit kotoutumisen edistämiseksi tehtävälle työlle kunnassa.

Sipoossa on kotoutumislain mukainen Kotoutusohjelma, joka on hyväksytty valtuustossa 7.2.2022.

Esittelijä / Föredragande	Talousjohtaja / Ekonomidirektör Kivilevo Pekka
Ehdotus / Förslag	<p>Kunnanhallitus päättää ilmoittaa ELY-keskukselle, että kunnasta voidaan myöntää muutamia lisäpaikkoja haavoittuvassa asemassa oleville ukrainalaispakolaisille liittyen 1.3.2023 voimaan astuvaan ukrainalaisten kotikuntaoikeuteen. Kuntapaikkoja voidaan käytännössä myöntää sopivien vuokra-asuntojen löytyessä.</p> <p>Kommunstyrelsen beslutar meddela NTM-centralen att kommunen kan bevilja några tilläggsplatser till ukrainska flyktingar i utsatt ställning gällande ukrainares uppehållsrätt som träder i kraft den 1.3.2023. I praktiken kan kommunala platser beviljas om lämpliga hyresrätter hittas.</p>
Käsittely / Behandling	<p>Esittelijä muutti ehdotustaan siten, että kunnasta voidaan myöntää 20-25 lisäpaikkaa.</p> <p>Föredraganden ändrade sitt förslag så att kommunen kan bevilja 20-25 tilläggsplatser.</p>
Päätös / Beslut	<p>Kunnanhallitus päätti ilmoittaa ELY-keskukselle, että kunnasta voidaan myöntää 20-25 lisäpaikkaa haavoittuvassa asemassa oleville ukrainalaispakolaisille liittyen 1.3.2023 voimaan astuvaan ukrainalaisten kotikuntaoikeuteen. Kuntapaikkoja voidaan käytännössä myöntää sopivien vuokra-asuntojen löytyessä.</p> <p>Kommunstyrelsen beslutade meddela NTM-centralen att kommunen kan bevilja 20-25 tilläggsplatser till ukrainska flyktingar i utsatt ställning gällande ukrainares uppehållsrätt som träder i kraft den 1.3.2023. I praktiken kan kommunala platser beviljas om lämpliga hyresbostäder hittas.</p>
Liitteet / Bilagor	